

ABSTRACT&REFERENCES

DOI: 10.15587/2519-4984.2024.305117

TRAINING OF FUTURE SHIP ENGINEERS AND ELECTRICIANS BY MEANS OF COMPETENCE, COMMUNICATIVE AND INTERDISCIPLINARY APPROACHES

p. 4–9

Uliana Liashenko, PhD, English Language Department for Marine Engineers, Kherson State Maritime Academy, Neza-lezhnosti ave., 20, Kherson, Ukraine, 73003

E-mail: ulianaliashenko@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1581-7385>

The article examines the peculiarities of future ship engineers and electricians education by means of competence, communicative and interdisciplinary approaches;

emphasis is placed on the interdisciplinary connections of the disciplines of different cycles of training; it is underlined that the process of future seafarers education should be based on a competent, communicative and interdisciplinary approach, which will provide future specialists with efficiency in acquiring knowledge, skills and abilities.

The important competencies are defined in research by the educational goals of the competency-based approach that include knowledge and understanding (theoretical knowledge of an academic discipline, the ability to know and understand); knowledge of how to act (practical or operational application of knowledge in certain situations); knowledge of how to live (values as an integral element of perception and coexistence with others in a social context).

The interdisciplinary approach is an interdisciplinary movement of knowledge towards integrity, which involves a systematic study of the object and is a logical result of changes in each of the interacting knowledge systems, and is the source of the emergence of new trends towards their integration.

The study notes that the use of competency-based and interdisciplinary approaches contributes to the effective planning of professional training of a specialist; the analysis of the situation with the influence of interdisciplinary and competence approaches on the sequence of presentation of educational material when studying the disciplines of different training cycles allows to say that the use of these approaches contributes both to the in-depth assimilation of knowledge and skills by cadets and enriches their horizons allowing to establish relationships and interdependencies in the process of their education.

Attention is drawn to the fact that the communicative approach in studying the disciplines of the cycle of humanitarian and socio-economic education will contribute not only to communicative knowledge and skills (frequency, accuracy in formulating statements, the correct use of existing samples and the construction of one's own), but will also produce such universal skills as teamwork, creativity, flexibility, etc.

It has been proven that there is a need to apply the principles of interdisciplinary and competency-based approaches in educational and professional programs, training programs, curricula for more effective mastery of the future profession by ship engineers and electricians

Keywords: *interdisciplinary approach, communicative approach, competence approach, training cycle, maritime English*

References

1. Trotsko, H. V. (1995). Profesiino-pedahohichna pidhovtka študentiv do vykhovnoi roboty v shkoli. Kharkiv: OVS, 241.
2. Soroka, O. V. (2001). Pidhovtka maibutnoho vchytelia do intehratyvnoho vykorystannia obrazotvorchoho myshets'tva v pochatkovi shkoli. [Extended abstract of PhD thesis; Pivdennoukrainskyi natsionalnyi pedahohichnyi universytet imeni K. D. Ushynskoho].
3. Sushchenko, L. P. (2003). Teoretyko-metodolohichni zasady profesiinoi pidhovtvy maibutnikh fakhivtsiv fizychnoho vykhovannia ta sportu u vyshchykh navchalnykh zakladakh. [Extended abstract of Doctoral thesis; Instytut pedahohiky i psykholohii profesiinoi osvity APN Ukrainy].
4. Lytvyn, A. V. (2001). Vidbir i konstruiuvannia zmištu spetsialnykh dystsyplin u profesiino-tekhnichnykh navchalnykh zakladakh. Pedahohika i psykholohiia profesiinoi osvity, 3, 88–99.
5. Voloshynov, S. A. (2012). Alhorytmichna pidhovtka maibutnikh sudnovodiiv z systemoiu vizualnoi pidtrymky v umovakh informatsiino-komunikatsiinoho pedahohichnoho seredovyshcha. [PhD dissertation; Khersonskyi derzhavnyi universytet].
6. Sokol, I. V. (2011). Formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnikh sudnovodiiv u protsesi vyvchennia fakhovykh dystsyplin. [PhD dissertation; Xersonska derzhavna morskha akademiia MON Ukrainy].
7. Kremen, V. H. (Ed.) (2004). Vyshcha osvita v Ukraini i Bolonskyi protses. Kyiv: Osvita, 384.
8. Tuning Project (2006). Universytet Deusto (Ispaniia), universytet Hroninhena (Niderlandy). Education & culture. Soc-rates-Tempus, 101.
9. Sova, M. O. (2005). Intehratsiia khudozhno-kulturolohichnykh znan u systemi profesiinoi pidhovtvy vchytelia humanitarnykh dystsyplin. [Extended abstract of Doctoral thesis; Ukrainyskyi derzhavnyi universytet imeni Mykhaila Drahomanova].
10. Wang, B., Li, P. (2021). Interdisciplinary approaches to arts education: Exploring the link between creative thinking and mastering exact sciences. Thinking Skills and Creativity, 42, 100968. <https://doi.org/10.1016/j.tsc.2021.100968>
11. Augsburg, T. (2014). Becoming Transdisciplinary: The Emergence of the Transdisciplinary Individual. World Futures, 70 (3-4), 233–247. <https://doi.org/10.1080/02604027.2014.934639>
12. Bruce, A., Lyall, C., Tait, J., Williams, R. (2004). Interdisciplinary integration in Europe: the case of the Fifth Framework programme. Futures, 36 (4), 457–470. <https://doi.org/10.1016/j.futures.2003.10.003>
13. Liashenko, U. I. (2016). Pedahohichni umovy pidhovtvy maibutnikh sudnovykh mekhanikiv u protsesi vyvchennia profesiino-oriento-vanykh dystsyplin. [PhD dissertation].

DOI: 10.15587/2519-4984.2024.309510

STAGES OF FORMATION OF ARTISTIC SKILLS OF ART STUDENTS

p. 10–17

Anna Voloshenko, PhD Student, Department of Fine Arts, Dragomanov Ukrainian State University, Pyrohova str., 9, Kyiv, Ukraine, 01601

E-mail: voloshenko444@gmail.com,

20a.a.voloshenko@std.npu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2371-7106>

The author's elaboration of the stages of formation of artistic and visual skills of students of higher education institutions in the process of creative activity is disclosed and presented in the article for general consideration. The analysis of scientific, psychological-pedagogical and educational-methodical achievements of scientists was carried out in order to specify the content of the concept of «skill», classification of types and stages of the process of formation of skills. The subject of our research «artistic skills» is presented on the basis of thorough theoretical studies of scientists, the idea of the concept of professional and artistic skills of fine art teachers is expanded, a generalization is made regarding the diversity of their types, to which we include artistic-technical, artistic-methodical, artistic-workshop and artistic – visual skills, which are also divided into their own subspecies. In the process of scientific research, the concept of psychological and pedagogical foundations of «formation of artistic skills» and the «exercise» method of generalizing its types and kinds were considered. A list of effective means of the system of educational tasks for art students of higher educational institutions is proposed for consideration, namely, technical methods and techniques in working with soft materials, such as: method – hatching, extinguishing, mixing colors, etc.; technique – side shading, shading, dry washing, wet brush, pen and others. Based on modern theoretical and scientific developments and conceptual ideas of scientists regarding the procedure of «formation of artistic skills», relying on our own professional experience, we reveal the essence and expediency of each of the six stages: organizational, diagnostic, analytical, systematic, synthetic and automation. In accordance with the presented stages, goals, tasks, methods, ways, rules, advantages and disadvantages of their application in practice are determined. The formation of students' artistic skills is due to the use of a number of appropriate methods: scientifically pedagogical – organizational, communicative, instruction, demonstration, illustration, explanation, master class, research, control, verification, current, forecasting, competition, observation and evaluation; personally developed artistic and technical methods that contribute to the effective and rapid mastering of the specifics of performing new technical actions by students in artistic educational activities – «experimental-diagnostic», «differential-constructive», «constructive division», «constructive combination», «holistic-constructive» «, «variable-interval»

Keywords: *artistic skills, stages of formation of artistic skills, art teacher*

References

- Maksymenko, V. P. (2013). Dydaktyka. Kurs lektsii. Khmelnytskyi: KhmTsNP, 222.
- Pavelkiv, R. V. (2009). Zahalna psykholohiia. Kyiv: Kondor, 576.
- Vasianovych, H. P. (2012). Osnovy psykholohii. Kyiv: Pedahohichna dumka, 114.
- Rudenko, L. A. (2020). Osnovy psykholohii ta pedahohiky. Lviv: LDU BZhD, 146.
- Varii, M. Y., Ortynskyi, V. L. (2009). Osnovy psykholohii i pedahohiky. Kyiv: Tsentri uchbovoi literatury, 376.
- Sova, O. S., Voloshenko, A. V. (2020). Training of artists-students of technology of dry pastel in the process of plein-air practice. *Youth & Market*, 5 (184), 57–62. <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2020.223068>
- Pryhodin, M. D. (2019). The creative skills forming of upcoming teachers of fine arts at vocational training process. *Scientific Journal of National Pedagogical Dragomanov University. Series 14. Theory and methodology of artseducation*, 26, 120–124. Available at: <https://sj.udu.edu.ua/index.php/tmae/article/view/117/114>
- Ruzhytskyi, V. A. (2016). Art development of professional skills of future teachers of fine art in the process of formal, and informal education are analyzed in the article. *Visnyk pisladyplomnoi osvity. Serii: Pedahohichni nauky*, (1), 105–115. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vpopn_2016_1_13
- Sova, O. S. (2018). Building the Artistic and Pedagogical Skills of Future Fine Arts Teachers in the Process of a Plein Air Practical Training [PhD thesis; National Pedagogical Dragomanov University]. Available at: <https://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/41307>
- Shevniuk, O. L. (2016). Zahalnodydaktychni metody v navchanni obrazotvorchoho mystetstva u systemi vyshchoi osvity. *Mystetska osvita: zmist, tekhnolohii, menedzhment*, 11, 38–41. Available at: <https://www.zbirnik.mixmd.edu.ua/index.php/artedu/article/view/92/91>
- Kyrychenko, I. (2015). Metodychna systema formuvannia tvorchykh umin maibutnykh pedahohiv-khudozhnykiv iz osnov obrazotvorchoi hramoty. *Osvitnii prostir Ukrainy*, 5, 54–62. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/opu_2015_5_11
- Kyrychenko, I. (2015). State of formation of creative skills of future teacher-artists in fundamentals of graphic literacy. *Molod i rynek*, 1, 50–54. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mir_2015_1_12
- Shcherbyna, V. H. (2013). Formation of compositional skills and habits of future teachers of fine arts as indicators of their pedagogical skills. *Educational Dimension*, 38, 118–122. <https://doi.org/10.31812/educdim.v38i0.3184>
- Ismanova, M. A. (2023) Mechanisms of creative skills formation in students. *JournalNX – A Multidisciplinary Peer Reviewed Journal*, 9 (6), 171–175.
- Bazylchuk, L. (2015). Dydaktychni metody navchannia obrazotvorchoho mystetstvu v zahalnoosvitnykh navchalnykh zakladakh. *Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelia*, 12, 6–14. Available at: https://library.udpu.edu.ua/library_files/probl_sych_vchutela/2015/12_1/1.pdf
- Akhmedov, M.-U., Kholmatova, F. (2021). Formation of creative processes in students through teaching composition in fine arts. *Advanced discoveries of modern science: experience, approaches and innovations band*, 2, 14–16. <https://doi.org/10.36074/logos-09.04.2021.v2.03>
- Jabbarov, R. (2019). Formation of Fine Art Skills by Teaching Students the Basics of Composition in Miniature Lessons. *International Journal of Progressive Sciences and Technologies*, 17 (1), 285–288.
- Buchynskyi, S. L. (1981). *Pidhotovchi vpravy z zhyvopysu. Osnovy hramoty z obrazotvorchoho mystetstva*. Kyiv: Radianska shkola, 120.
- Basanets, L. V., Maslova, T. M. (2023). *Tekhnika rysunka miakymy materialamy*. Odesa: PNPU imeni K. D. Ushynskoho, 33.
- Tkachuk, O. V. (2023). Navchalnyi posibnyk z dystsypliny zghidno OPP- OK.15 «Teoriia ta praktyka hrafiky» dlia zdobuvachiv vyshchoi osvity pershoho (bakalavrskoho) rivnia spetsialnosti: 023 – Obrazotvorche mystetstvo, dekoratyvno-prykladne mystetstvo, restavratsiia. *Universytet Ushynskoho*, 127.
- Shcherbyna, V. H. (1998). *Kompozytsiini vpravy yak zasib upravlinnia rozvytkom tvorchykh zdbnosteii studentiv khudozhno-hrafichnoho fakultetu*. Kryvyi Rih, 90.
- Rudenko, I. (2013). *Khudozhno-tvorchi vpravy yak zasib formuvannia tvorchoi aktyvnosti pidlitkiv. Mystetstvo ta osvita*, 3, 24–37.

23. Hoptsi, O. B., Matvieieva, P. M. (2022). Rysunok, zhyvopys, skulptura. Kyiv: TOV «TsP «KOMPRYNT», 178.

24. Panfilova, O., Prokopovych, T. (2023). Sketches as productive practical methods of teaching fine arts. *Humanities Science Current Issues*, 3 (59), 28–33. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/59-3-5>

DOI: 10.15587/2519-4984.2024.310652

EXPLANATION OF THE PROBLEM OF PULMONARY EMBOLISM IN RELATION TO THE OPTIMIZATION OF MODERN ALGORITHMS FOR THE ACTIONS OF THE FAMILY DOCTOR

p. 18–22

Sheyko Svitlana, Doctor of Medical Sciences, Professor, Department of Pediatrics, Family Medicine and Clinical Laboratory Diagnostics, Dnipro State Medical University, Volodymyra Vernadskoho str., 9, Dnipro, Ukraine, 49044

E-mail: doctor.sheyko@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7906-7360>

The purpose of the work is to ensure the improvement of the quality of education and educational services at a level that meets the expectations and needs of the family doctor, contributes to the optimization of the educational process on the problem of pulmonary embolism.

Determination of clinical probability is an important component of management of patients with suspected PE. In clinical practice, the Canadian (P.S. Wells) and Geneva scales are most often used for this. For a patient with a high clinical probability of PE, multispiral computer tomography (MSCT) is of primary importance. With suspected high-risk PE, evidenced by shock or hypotension, CT angiography or bedside transthoracic echocardiography should be performed for diagnostic purposes. Today, magnetic resonance imaging is not recommended for the diagnosis of PE. Outpatient treatment should be carried out with PESI class I–II. Inpatient treatment – with PESI III–V class. Anticoagulant therapy (ACT), which should be started as early as possible at the stage of diagnosis, is the basis of VE treatment. Thrombolytic therapy should be carried out in the clinic of shock or in the presence of hemodynamic instability.

As a basis for planning the educational process, it is desirable to take the constructive alignment model, which consists of the following three logically interconnected components. First of all, these are learning outcomes that must be aligned with the goals of the curriculum. Secondly, educational activities should be related to expected learning outcomes. An important component is assessment and feedback.

The professional training of a general practitioner - a family doctor is aimed at acquiring new knowledge, deepening professional competences and improving practical skills to maintain an appropriate level of training for today's urgent problem - pulmonary embolism, taking into account the realities of wartime and the threat of repeated outbreaks of covid infection (CI)

Keywords: teaching, educational process, pulmonary embolism, action algorithm, family doctor

References

1. Wendelboe, A. M., Raskob, G. E. (2016). Global Burden of Thrombosis. *Circulation Research*, 118 (9), 1340–1347. <https://doi.org/10.1161/circresaha.115.306841>

2. Agnelli, G., Anderson, F., Arcelus, J., Bergqvist, D., Brecht, J., Greer, I. et al. (2007). Venous thromboembolism (VTE) in Europe. *Thrombosis and Haemostasis*, 98 (10), 756–764. <https://doi.org/10.1160/th07-03-0212>

3. Konstantinides, S. V., Meyer, G., Becattini, C., Bueno, H., Geersing, G.-J., Harjola, V.-P. et al. (2019). 2019 ESC Guidelines for the diagnosis and management of acute pulmonary embolism developed in collaboration with the European Respiratory Society (ERS). *European Respiratory Journal*, 54 (3), 1901647. <https://doi.org/10.1183/13993003.01647-2019>

4. Kostushko, Yu. O. (2015). Obruntuvannia modeli konstruktyvnoi mizhosobystisnoi vzaiemodii. *Problemy osvity*, 85, 73–79.

5. Willison, J., Zhu, X., Xie, B., Yu, X., Chen, J., Zhang, D., Shashoug, I. et al. (2020). Graduates' affective transfer of research skills and evidence based practice from university to employment in clinics. *BMC Medical Education*, 20 (1). <https://doi.org/10.1186/s12909-020-1988-x>

6. Orban, K., Ekelin, M., Edgren, G., Sandgren, O., Hovbrandt, P., Persson, E. K. (2017). Monitoring progression of clinical reasoning skills during health sciences education using the case method – a qualitative observational study. *BMC Medical Education*, 17(1). <https://doi.org/10.1186/s12909-017-1002-4>

7. Rodríguez, G., Pérez, N., Núñez, G., Baños, J.-E., Carrió, M. (2019). Developing creative and research skills through an open and interprofessional inquiry-based learning course. *BMC Medical Education*, 19 (1). <https://doi.org/10.1186/s12909-019-1563-5>

8. Haugland, M. J., Rosenberg, I., Aasekjær, K. (2022). Collaborative learning in small groups in an online course – a case study. *BMC Medical Education*, 22 (1). <https://doi.org/10.1186/s12909-022-03232-x>

9. Lillevang, G., Ibsen, H., Prins, S. H., Kjaer, N. K. (2020). How to enhance and assess reflection in specialist training: a mixed method validation study of a new tool for global assessment of reflection ability. *BMC Medical Education*, 20 (1). <https://doi.org/10.1186/s12909-020-02256-5>

10. Zhang, Z., Hu, Q., Xu, C., Zhou, J., Li, J. (2022). Medical teachers' affective domain teaching dilemma and path exploration: a cross-sectional study. *BMC Medical Education*, 22 (1). <https://doi.org/10.1186/s12909-022-03870-1>

11. Kim, K.-J., Kim, S. R., Lee, J., Moon, J.-Y., Lee, S.-H., Shin, S. J. (2022). Virtual conference participant's perceptions of its effectiveness and future projections. *BMC Medical Education*, 22 (1). <https://doi.org/10.1186/s12909-021-03040-9>

12. Harrison, C. J., Könings, K. D., Schuwirth, L. W. T., Wass, V., van der Vleuten, C. P. M. (2017). Changing the culture of assessment: the dominance of the summative assessment paradigm. *BMC Medical Education*, 17 (1). <https://doi.org/10.1186/s12909-017-0912-5>

DOI: 10.15587/2519-4984.2024.310018

CASE METHOD IN THE ASPECT OF FORMING THE VALUES OF FUTURE LAWYERS

p. 23–26

Svitlana Soshenko, PhD, Associated Professor, Department of Linguodidactics and Journalism, Kremenchuk Mykhailo Ostrohradskyi National University, Universytetska str., 20, Kremenchuk, Ukraine, 39600

E-mail: svetlana.soshenko1973@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6718-7733>

Viktoriia Prylypko, PhD, Associated Professor, Department of General Pedagogy and Law, The Prydniprovskiy Institute of the Private Joint Stock Company “Higher education institution “The Interregional Academy of Personnel Management”, Svobody ave., 79, Kremenchuk, Ukraine, 39623
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6271-2148>

In the context of the ongoing Russian-Ukrainian war, the Ukrainian education sector is facing new challenges, including, in particular, the revision of training for specialists in strategic areas, including lawyers. A developed nationally conscious civil society with strong democratic beliefs and rejection of corruption, which puts the interests of the state at the forefront, is the ideal that today's generation of higher education students should embody. With this in mind, educational practices should be revised, primarily in terms of forming a system of values, as well as maximizing the actualization of learning. We consider the case method to be one of the effective tools that meets these important tasks. The purpose of the study is to comprehend the experience of using the case method with a view to forming the values of future lawyers and is realized through such tasks as studying the educational practices of using the case method, considering examples of the use of the case method in teaching future lawyers, and finding out the impact of the case method on the formation of the values of respect for the law and the inadmissibility of corruption in future lawyers. The examples of case studies, discussed in the article, are devoted to a specific topic – exposing cases of corruption in the higher education system of Ukraine. The author formulates the requirements for the content of cases and the sequence of work with them, which provides for a gradual increase in the degree of independence of students. It is proved that the case method contributes to the formation of such important values for future lawyers as respect for the law and the inadmissibility of corruption. The development of a mature civil society in post-war Ukraine, to which today's students will be involved, depends on the formation of these values. Prospects for further research are seen in the study of the use of the case method to analyze situations related to academic dishonesty

Keywords: case method, formation of values, future lawyers, legal values, professional training, professional competence, respect for the law, inadmissibility of corruption

References

- Banakh, V. A., Banakh L. S. (2016). Value orientations transformation of the youth in the conditions of crisis society. *Humanitarnyi visnyk ZDIA*, 64, 13–21.
- Fedukh, I. S. (2011). Vyznachennia zmistu poniattia «tsinnisna oriantatsiia» u suchasni psykhologo-pedahohichnii nauksi. *Visnyk Natsionalnoi akademii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy*, 3. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadps_2011_3_25
- Yan, W. (2023). Research on Case Studies: A Concise Guide on International Law Case Studies. *Advances in Applied Sociology*, 13 (2), 97–107. <https://doi.org/10.4236/aasoci.2023.132006>
- Liu, Z. L., Ji, G. M. (2020). Problems and Improvement Strategies of Case Teaching in Law Courses. *Vision*, 5, 38.
- Ellet, W. (2018). *The case study handbook a student's guide*. Harvard Business Review Press Boston, Massachusetts. Available at: <http://brandpractitioners.com/wp-content/uploads/2020/06/Harvard-Business-Review-The-Case-Study-Handbook.pdf>
- Esponda, P. M., Ezgi, Y., Endres, D., Krisch, N. (2023). *The Paths of International Law: Case Studies. The Paths of International Law: Stability and Change in the International Legal Order*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.4430270>
- Harrison, H., Birks, M., Franklin, R., Mills, J. (2017). Case study research: foundations and methodological orientations. *Forum Qualitative Sozialforschung*, 18 (1).
- Mimoso, M. J., Bravo, B. M., Gomes, J. C. (2021). The case study in learning law. *International Journal of Innovative Research in Education*, 8 (2), 47–53. <https://doi.org/10.18844/ijire.v8i2.3247>
- Azarov, D. S. (2016). Vchennia pro kryminalno-pravovu kvalifikatsiiu: kilka neochevydnykh funktsii v konteksti vykorystannia metodu «case study». *Teoriia kryminalno-pravovoi kvalifikatsii yak fenomen ukrainskoi kryminalno-pravovoi doktryny*. Kyiv: Vydavnychi dim «ArtEk», 11–19. Available at: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/278d7e7a-1ad0-45bc-b773-12805bc31e2c/content>
- Kozak, L. V. (2015). Keis-metod u pidhotovtsi maibutnikh vykladachiv do innovatsiinoi profesiinoi diialnosti. *Osvitolohichni dyskurs*, 3 (11), 153–162.
- Pashchenko, T. (2015). Case-method as a modern technology of teaching special disciplines. *Molod i rynek*, 8, 94–99.
- Pokushalova, L. V. (2011). Metod case-study yak suchasna tekhnolohiia profesiino-orientovanoho navchannia studentiv. *Molodyi vchenyi*, 5 (2), 155–157.
- Koicheva, O. S., Yanovska, L. H. (2023). Using the case-study method as an analysis of problem situations in historical education. *Innovate Pedagogy*, 1 (58), 77–80. <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/58.1.15>
- Naumuk, I. (2017). Features of case-study method use in the course of Computer Science teachers' training. *Naukovyi visnyk Melitopolskoho derzhavnogo pedahohichnogo universytetu*, 2 (19), 132–136.

DOI: 10.15587/2519-4984.2024.310380

A PROBLEM-BASED APPROACH IN THE FORMATION OF THE SELF-EDUCATIONAL COMPETENCE OF SCHOOLCHILDREN (BASED ON THE USE OF DIGITAL TECHNOLOGY RESOURCES)

p. 27–33

Iryna Maistriuk, PhD Student, Department of Education and Innovative Pedagogy, H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University, Alchevskykh str., 29, Kharkiv, Ukraine, 61002

E-mail: iryna.maystruk@hnpu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8187-0141>

The article reveals the possibilities of the problem-based approach in solving the problem of the formation of the self-educational competence of schoolchildren. Various ways of influencing the development of their self-educational competence through the preparation of specially selected tasks are offered in lessons, in homework and in individual work with schoolchildren. It is substantiated that in lessons it is expedient from the point of view of the formation of self-educational competence to use typical tasks similar to typical tasks for independent work and creative tasks. It is shown that the use of educational, training and research tasks is productive for organizing homework. It has been revealed that in individual work it will be effective

to perform preparatory, trial, basic tasks. At the same time, it has been proven that all the specified types of tasks involve the active use of digital technologies, which will allow for effective organization of educational activities, improve the motivation and cognitive interest of schoolchildren, ensure individualization of learning and create prerequisites for the development of independence of schoolchildren. In lessons, it is advisable to use simple digital applications, digital resources for creating your own content, digital activity environments and digital resources for online communication. It is effective to use digital resources-sources of educational information, tools for self-monitoring and self-diagnosis, as well as resources for creating your own digital content in homework. Digital resources-sources of information, tools for self-monitoring and self-diagnosis, digital activity environments and resources for personalized learning are useful for the individual work of schoolchildren.

The article examines the potential of the problem-based approach to the formation of the self-educational competence of schoolchildren. The main components of self-educational competence are considered, namely: motivational-value, substantive-procedural and control-reflective. The impact of the problem-based approach on the development of each of these components is analyzed. It has been determined that the problem-based approach helps to increase students' motivation to study, stimulates their cognitive activity and develops critical thinking

Keywords: self-educational competence of schoolchildren, problem-based approach, digital technologies, tasks, individual work

References

1. Kovalenko, N. V. (2009). Formuvannya samoosvitnoi kompetentnosti uchniv osnovnoi shkoly silskoi mistsevosti [Doctoral dissertation].
2. Maistriuk, I., Ponomarova, N. (2022). Concept Content and Structure of Self-Educational Competence of School Students in the Modern Educational Space. *Educational Challenges*, 27 (2), 122–137. <https://doi.org/10.34142/2709-7986.2022.27.2.09>
3. Maistriuk, I. C. (2024). Zasoby tsyfrovyykh tekhnolohii dlia samoosvity shkoliariv. *Visnyk Skovorodynivskoi akademii molodykh uchenykh*, 79–88.
4. Olefirenko, N. V. (2015). Teoretychni i metodychni zasady profesiinoi pidhotovky maibutnikh uchyteliv pochatkovoi shkoly do proektuvannya dydaktychnykh elektronnykh resursiv [Doctoral dissertation].
5. Komogorova, M. I. (2018). The concept of “task” and “exercise” in their system determined to provide students with lasting knowledge on humanitarian subjects. *Pedahohichni nauky: realii ta perspektyvy*, 29, 70–75.
6. Ponomarova, N. O. (1998). *Pedahohichni umovy vykorystannia piznavalnykh zadach u navchanni informatytsi* [Doctoral dissertation].
7. Vaschenko, L. (2014). Home tasks as from of self – learning activities of students. *Naukovi zapysky Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu im. M. P. Drahomanova*, 119, 56–65.
8. Ponomarova, N. O., Olefirenko, N. V. (2024). Vybrani pytannia metodyky navchannia informatyky: zadachnyi pidkhdid. *Kharkiv*, 97.
9. Iatsenko, S. L. (2015). Sutnisni aspekty osobystisno oriientovanoi osvity. *Problemy osvity*, 85, 116–122.
10. Vasylieva, D. V. (2019). Dystantsiine navchannia: Vchora. *Sohodni. Zavtra. Kompiuter u shkoli ta simi*, 1, 21–26.
11. Ramskyi, Y. S., Yashchuk, O. B., Tverdokhlib, I. A., Ramskyi, A. Y. (2021). The use of open online courses in a blended learning environment in the training of future information tech-

nology specialists. *Information Technologies and Learning Tools*, 4 (84), 138–157. <https://doi.org/10.33407/itlt.v84i4.4431>

DOI: 10.15587/2519-4984.2024.310373

USE OF DIGITAL TECHNOLOGIES IN THE PREPARATION OF FUTURE GEOGRAPHY TEACHERS FOR CONTINUOUS PROFESSIONAL DEVELOPMENT

p. 34–39

Volodymyr Nosachenko, PhD, Associate Professor, Department of Ecology, Geography and Teaching Methods, Hryhori Skovoroda University in Pereiaslav, Sukhomlynskohoho str., 30, Pereiaslav, Ukraine, 08401

E-mail: volodymyr.nosachenko@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0266-5199>

The article examines the features, development and gradual introduction of digital technologies in the preparation of future geography teachers for continuous professional development. It has been determined that the effectiveness of the use of digital technologies in the training of future geography teachers largely depends on how methodologically competent and pedagogically justified their inclusion in the structure of educational components of educational and professional programs in the specialty 014.07 Secondary Education (Geography) was. It has been established that higher education institutions are increasingly paying attention to the use of digital technologies in the preparation of future geography teachers for continuous professional development. The article examines the use of digital technologies in the preparation of future geography teachers for continuing professional development. Attention is focused on the use of digital technologies in geography lessons, where they are especially useful for reproducing visual and sound effects that help to better understand and memorize the material. Modern methods and tools that help to improve the effectiveness of the educational process and the development of teachers' professional competencies are described.

The advantages of integrating digital resources into the educational process are analyzed. The possibilities of using digital technologies in geography lessons in order to form future geography teachers' readiness for continuous professional development in order to increase the efficiency of the educational process and engage students in active learning are investigated. The influence of digital technologies on the formation of independent learning skills, critical thinking and information literacy is considered. Recommendations for further improving the pedagogical training of future geography teachers using innovative technologies are proposed. Advice on the use of digital technologies in the preparation of future geography teachers for continuous professional development, in particular, on updating the content of educational and professional programs in the specialty 014.07 Secondary Education (Geography) is given

Keywords: digital technologies, teacher training, future teachers of geography, continuing professional development

References

1. Bykov, V. Y., Ovcharuk, O. V., Ivaniuk, I. V., Pinchuk, O. P., Galperina, V. O. (2022). The current state of the use of digital tools for organization of distance learning in general secondary education institutions: 2022 results. *Information*

Technologies and Learning Tools, 90 (4), 1–18. <https://doi.org/10.33407/itlt.v90i4.5036>

2. Marienko, M., Sukhikh, A. (2022). Organization of the educational process in institutions of general secondary education by means of digital technologies during martial law. *Ukrainian Educational Journal*, 2, 31–37. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2022-2-31-37>

3. Munandar, A., Maryani, E., Rohmat, D., Ruhimat, M. (2020). Establishing the Professionalism of Geography Teacher through Authentic Assessment Field Study. *International Journal of Instruction*, 13 (2), 797–818. <https://doi.org/10.29333/iji.2020.13254a>

4. Nosachenko, V. (2022). Preparation of future geography teachers for continuous professional development using innovative technologies. *Pedagogy of the Formation of a Creative Person in Higher and Secondary Schools*, 85, 149–154. <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2022.85.25>

5. Peresadko, V., Saulenko, O., Bainazarov, A. (2019). Istorii i perspektivy zastosuvannya heoinformatsiinykh system u navchalnomu protsesi z heohrafi. *Problemy bezpererвної heohrafichnoi osvity i kartohrafi*, 30, 81–93. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pbgo_2019_30_11

6. Tolochko, S. V. (2021). Digital competence of teachers in the conditions of digitalization of educational establishments and distance learning. *Bulletin of the T.H. Shevchenko National University “Chernihiv Colehium”*, 13 (169), 28–35. <https://doi.org/10.5281/zenodo.5077823>

7. Kurysh, N. K. (2022). Introduction of bichron regime of online learning in postgraduate pedagogical education institutions. *Pedagogical Sciences: Theory and Practice*, 3 (39), 199–204. <https://doi.org/10.26661/2786-5622-2021-3-28>

8. Nosachenko, V. (2023). Methodological approaches to preparing future geography teachers for continuous professional development. *Scientia et Societas*, 2 (2), 110–118. <https://doi.org/10.69587/ss/2.2023.110>

9. Nosachenko, V. (2022). Theoretical Substantiation of the Pedagogical System of Training Future Geography Teachers for Continuous Professional Development. *Professional Education: Methodology, Theory and Technologies*, 15, 188–206. <https://doi.org/10.31470/2415-3729-2022-15-188-206>

10. Pasternatskyi, V., Nosachenko, V., Hrechanovska, O., Bilozerska, S., Railianova, V., Zabudkova, O. (2022). Teacher Self-Education in a Pedagogical Context: Posthistory. *Postmodern Openings*, 13 (4), 216–230. <https://doi.org/10.18662/po/13.4/515>

11. Datsenko, L. M., Titova, S. V., Dudun, T. V. (2020). Land management education of the master level in the world and in Ukraine: state and prospects of development. *Ukrainian Geographical Journal*, 3, 56–63. <https://doi.org/10.15407/ugz2020.03.056>

12. Chubrei, O. (2020). Competency-Based Approach in the System of Preparing Future Teachers of Geography to Their Professional Activity [Doctoral dissertation].

13. Chernov, B. (2016). *Tvorcha osobystist maibutnoho vchytelia heohrafi formuietsia v umovakh intehratsii osvity i nauky. Problemy bezpererвної heohrafichnoi osvity i kartohrafi*, 24, 121–125. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pbgo_2016_24_28

14. Kovalska, K. V. (2019). Umovy efektyvnoho vykorystannia multymediinykh naochnykh posibnykiv u protsesi navchannia heohrafi v shkoli. *Humanitarium*, 45 (2), 50–57. <https://doi.org/10.31470/2308-5126-2019-45-2-50-57>

15. Kovalenko, V. V., Marienko, M. V., Sukhikh, A. S. (2021). *Vykorystannia tsyfrovyykh tekhnolohii u*

protsesi zmishanoho navchannia v zakladakh zahalnoi serednoi osvity. Kyiv: IITZN NAPN Ukrainy, 87. Available at: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/728506/1/Методичні%20рекомендації%20ISBN%20978-617-95182-5-6.pdf>

16. Kobernik, S. G. (2013). *Didactic geography training system of in elementary school* [Thesis for the degree of doctor of pedagogical sciences; National Pedagogical University of M. P. Dragomanov]. Available at: <http://surl.li/nicpu>

17. Krylovets, M. H. (2009). *Systema metodychnoi pidhotovky maibutnykh uchyteliv heohrafi* [Thesis for the degree of doctor of pedagogical sciences]. Available at: <https://nrat.ukrintei.ua/searchdoc/0509U000083>

18. Vishnikina, L. P. (2018). *Metodychna systema formuvannia predmetnoi kompetentnosti z heohrafi v uchniv osnovnoi shkoly* [Doctoral dissertation]. Available at: <http://surl.li/qqtzh>

DOI: 10.15587/2519-4984.2024.311395

THE PROBLEM OF QUALITY OF QUALIFIED PROFESSIONAL TEACHER TRAINING IN TURKEY

p. 40–46

Nadiia Postryhach, Doctor of Science in Education, Senior Researcher, Senior Research Assistant, Department of Foreign Pedagogical and Adult Education Systems, Ivan Ziaziun Institute of Pedagogical Education and Adult Education of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, M. Berlynskoho str., 9, Kyiv, Ukraine, 04060

E-mail: unadya1@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5433-2938>

The education system of Ukraine is at the stage of European integration changes and internal modernization processes. The characteristic trends of this period are the realization of one's own national experience, its comparison with European and world traditions, as well as the need to analyze and highlight the most effective progressive ideas and advanced concepts that exist in the world space, the possibility of their adaptation to the needs of national education. Therefore, institutions of higher education must train qualified teachers, creative, possessing a high level of pedagogical skills, realizing their own autonomy and capable of developing original solutions. The novelty of the problematics of the studied topic is that the problem of the quality of professional training of a qualified teacher in Turkey has not yet found a comprehensive reflection and systematic generalization in the Ukrainian scientific and pedagogical discourse. Therefore, the goal of the study was to formulate the problem of the quality of professional training of a qualified teacher in Turkey. To implement the goals and objectives of scientific research, the authors relied on the following materials and methods of scientific research: 1) theoretical – analysis of scientific databases, electronic repositories of institutions of higher education, scientific institutions and libraries where dissertation abstracts, scientific publications and other scientific works are stored; systematization and generalization of research results; 2) empirical – conversations, correspondence with Turkish scientists and university professors; pedagogical supervision. The authors formulated the problem of the quality of training of a qualified teacher, which is a widely discussed problem for many years in the world and in Turkey itself, which proves the need to

rethink the definition and boundaries of the teaching profession. On the basis of the generalization and systematization of the obtained results, the authors formulated the concept of "qualified teacher" – this is a novice teacher who has successfully completed training on an accredited educational program of initial teacher training. Scientific and practical recommendations on the use of constructive ideas of the Turkish experience to improve the quality of teacher training in the system of continuous pedagogical education of Ukraine are substantiated

Keywords: *autonomy, teacher, content, qualification, competency, educational program, training, professional training, standards, quality, Turkey*

References

- Hrytskova, N. V. (2011). Osoblyvosti sotsialno-profesiinoi mobilnosti vchytelia v umovakh suchasnoi serednoi shkoly. Naukovyi visnyk Donbasu, 1. Available at: <https://nvd.luguniv.edu.ua/archiv/NN13/11gnvsss.pdf>
- Biliakovska, O. (2019). Problemy yakosti profesiinoi pidhotovky maibutnikh vchyteliv: refleksii polskykh ta ukrain-skykh naukovtsiv. Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy im. Jana Długosza w Częstochowie. Pedagogika. Studia i Rozprawy, XXVIII, 97–110. Available at: http://dlibra.bg.ajd.czest.pl:8080/Content/6078/9_Bilyakovska_Pedagogika_28.pdf
- Holovina, O. (2020). Profesiyni standart vchytelia. Liliia Hrynevych pro yoho vazhlyvist i neobkhdnist. NUSh. Available at: <https://nus.org.ua/articles/profesiynij-standard-vchytelya-liliya-grynevych-pro-jogo-vazhlyvist-i-neobkhdnist/>
- Harvey, L. (2007). The epistemology of quality. Perspectives in Education, 25 (3), 1–13. Available at: <https://www.qualityresearchinternational.com/Harvey%20papers/Harvey%202007%20Epistemology%20of%20Quality.pdf>
- Schindler, L., Puls-Elvidge, S., Welzant, H., & Crawford, L. (2015). Definitions of Quality in Higher Education: A Synthesis of the Literature. Higher Learning Research Communications, 5 (3), 3–13. <https://doi.org/10.18870/hlrc.v5i3.244>
- Stronge, J. H. (2007). Qualities of effective teachers. Association for Supervision and Curriculum Development, 219. Available at: <http://www.daneshnamehicsa.ir/userfiles/files/1/6-%20Qualities%20of%20effective%20teachers.pdf>
- Tarhan, O. (2015). The State of In-Service Training of Teachers and Teacher Training in National Education Councils. Procedia – Social and Behavioral Sciences, 197, 378–381. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.07.152>
- Sahin, I. (2014). The Quality Issues on Teacher Training in Turkey: The Case of Prospective Teachers. Middle-East Journal of Scientific Research, 21 (5), 808–817.
- Çelik, R. (2017). Quality and Diversity: Reconsidering John Dewey and Some Fundamental Problems of Teacher Training System in Turkey. Sustainable Multilingualism, 11 (1), 54–71. <https://doi.org/10.1515/sm-2017-0013>
- Spitsyn, E., Chernysh, V. (2021). Features of practical pedagogical training future teachers of foreign languages in western europe. Foreign Languages, 3, 51–59. <https://doi.org/10.32589/1817-8510.2021.3.241162>
- Pro zatverdzhennia Kontseptsii rozvytku pedahohichnoi osvity (2018). Nakaz MON Ukrainy No. 776. 16.07.2018. Available at: <https://mon.gov.ua/npa/prozatverdzhennia-koncepciyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>
- Convery, A., Koksa, N. (2010). Comparing Teacher Standards and Competencies in England and Turkey: How Pre-service Teachers Understand and Interpret Them. ECER. Available at: <https://eera-ecer.de/ecer-programmes/conference/3/contribution/4978/>
- Teaching Profession Law (2022). Law No. 7354. 03.02.2022. Resmi Gazete, 31750. Available at: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/02/20220214-1.htm>
- Dogan, S., Oktay, Y., Günay, E. T. (2024). Teaching Profession Law According to the Perspective of Union Representative Teachers. Journal of Qualitative Research in Education, 37, 220–246. <https://doi.org/10.14689/enad.37.1659>
- Dogan, S., Oktay, Y., Günay, E. T. (2024). Teaching Profession Law According to the Perspective of Union Representative Teachers. Journal of Qualitative Research in Education, 37, 220–246. <https://doi.org/10.14689/enad.37.1659>
- Çakmak, S., Fashi, F. G., Baskan, G. A. (2013). Analysing Teacher Training and Education Systems in England, Turkey and Turkish Republic of Northern Cyprus and Offering Suggestions for the Problems Encountered in Teacher Training in Turkish Republic of Northern Cyprus. Procedia - Social and Behavioral Sciences, 89, 798–805. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2013.08.935>
- MEB 2023 Eğitim Vizyonu (2020). Available at: https://www.gmka.gov.tr/dokumanlar/yayinlar/2023_E%C4%9Fitim%20Vizyonu.pdf
- General Competencies of Teaching Profession (2017). MEB. Ankara: Directorate General for Teacher Training and Development, 23. Available at: https://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_06/29111119_TeachersGeneralCompetencies.pdf
- Erçetin, Ş. Ş., Açıkalın, Ş. N., Akbaşlı, S., Çevik, M. S., Görgülü, D., Güngör, H., Çelik, M. (2019). Main Problems of Turkish Education System and Current Discussions on Education. Ankara: Iscass Uluslararası Bilgim Derneği, 114. Available at: <http://iscass.org/uploads/img/tes-sorunlari-kitapcik-isbn.pdf>

DOI: 10.15587/2519-4984.2024.311448

HOW CHILDREN'S PLAY HAS CHANGED DURING WARTIME IN UKRAINE FROM THE PARENT'S PERSPECTIVE

p. 47–53

Tetiana Gura, Doctor of Psychological Sciences, Professor, Vice-rector for Research and International Work, Zaporizhzhia Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education, Nezalezhnoi Ukrainy str., 57-A, Zaporizhzhia, Ukraine, 69035
E-mail: tatianagura16@gmail.com
ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-4770-6863>

Oksana Roma, PhD, Lead Programme Specialist, The LEGO Foundation, Højmarksvej str., 8, Billund, Denmark, 7190
ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-6233-4573>

The article analyzes the results of the study on the peculiarities of preschool children's play activities in the conditions of war in Ukraine, conducted in different regions of the country, which significantly differ in the characteristics of military operations, the life activities of the population, as well as the forms of organization of the educational process in preschool educational institutions. The objectives of the study were as follows: to identify changes in the content, types, and organizational forms of play activities of preschool children during the war, based on

observations of parents; to determine the peculiarities of preschool children's play in both general and regional contexts. The analysis of the study results allows us to highlight the following peculiarities of preschool children's play during the war in Ukraine, namely: 1) dominance of various war-life scenarios (most often – air raids, setting up bomb shelters, and staying in shelters) and military actions (fighting against occupiers, protecting loved ones, helping victims, working at checkpoints, etc.) in the content of children's play activities from different regions of Ukraine; 2) among favourite toys (amongst stuffed toys and dolls for girls and LEGO® construction sets for boys), there is a prevalence of toy weapons, military equipment, military robots, military construction equipment, soldiers of the Armed Forces of Ukraine for boys and stuffed cuddly toys (Hibuki dog, cuddly goose) for girls; 3) acquisition of certain characteristics in children's play, such as: greater degree of emotionality with manifestations of anxiety, worry, fear, cruelty, aggressiveness, which also manifests in the children's use of inappropriate language and their need to overcome complex emotional states through cuddly toys, thematic stuffed toys and anti-stress toys; - predominantly solitary nature of play when children entertain themselves alone, primarily due to the impossibility of a full-time kindergarten attendance and interaction with peers; play activities taking place indoors, which is typical for children residing both in urban and rural areas; 4) increase in time spent on playing games using gadgets (phones and tablets), including military-themed games

Keywords: play, war, preschoolers, parents, traumatic impact, preschool educational institution

References

- Hazer, L., Gredebäck, G. (2023). The effects of war, displacement, and trauma on child development. *Humanities and Social Sciences Communications*, 10 (1). <https://doi.org/10.1057/s41599-023-02438-8>
- Garbarino, J., Kostelny, K., Dubrow, N. (1991). No place to be a child: growing up in a war zone. Lexington: Massachusetts Lexington Books, 177.
- Farajallah, I. (2022). Continuous Traumatic Stress in Palestine: The Psychological Effects of the Occupation and Chronic Warfare on Palestinian Children. *World Social Psychiatry*, 4 (2), 112–120. https://doi.org/10.4103/wsp.wsp_26_22
- Macksoud, M. S., Aber, J. L. (1996). The War Experiences and Psychosocial Development of Children in Lebanon. *Child Development*, 67 (1), 70–88. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.1996.tb01720.x>
- Manzanero, A. L., Crespo, M., Barón, S., Scott, T., El-Astal, S., Hmaid, F. (2017). Traumatic Events Exposure and Psychological Trauma in Children Victims of War in the Gaza Strip. *Journal of Interpersonal Violence*, 36 (3-4), 1568–1587. <https://doi.org/10.1177/0886260517742911>
- Scharpf, F., Saupe, L., Crombach, A., Haer, R., Ibrahim, H., Neuner, F. et al. (2022). The network structure of posttraumatic stress symptoms in war-affected children and adolescents. *JCPP Advances*, 3 (1). <https://doi.org/10.1002/jcv2.12124>
- Punamäki, R.-L., Qouta, S. R., Peltonen, K. (2017). Family systems approach to attachment relations, war trauma, and mental health among Palestinian children and parents. *European Journal of Psychotraumatology*, 8 (7). <https://doi.org/10.1080/20008198.2018.1439649>
- Tol, W. A., Song, S., Jordans, M. J. D. (2013). Annual Research Review: Resilience and mental health in children and adolescents living in areas of armed conflict – a systematic review of findings in low- and middle-income countries. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 54 (4), 445–460. <https://doi.org/10.1111/jcpp.12053>
- Thabet, A. A. M., Thabet, S. S. (2017). Coping With Trauma Among Children in South of Gaza Strip. *Psychology and Cognitive Sciences*, 3 (2), 36–47. <https://doi.org/10.17140/pcsoj-3-122>
- Warren, Z., Etcoff, N., Wood, B., Taylor, C., Marci, C. D. (2009). Preservation of differences in social versus non-social positive affect in children exposed to war. *The Journal of Positive Psychology*, 4 (3), 234–242. <https://doi.org/10.1080/17439760902819576>
- Bankova, P. (2017). Children play war. *The Belogradchik Journal for Local History, Cultural Heritage and Folk Studies*, 8 (1), 113–132.
- Caillouis, R. (2001). *Man, Play, and Games*. University of Illinois Press, 224.
- Eisen, G. (1990). *Children and Play in the Holocaust: Games among the Shadows*. University of Massachusetts Press, 168.
- Feldman, D. (2019). Children's Play in the Shadow of War. *American Journal of Play*, 11 (3), 288–307.
- Heikkilä, M. (2021). Boys, weapon toys, war play and meaning-making: prohibiting play in early childhood education settings? *Early Child Development and Care*, 192 (11), 1830–1841. <https://doi.org/10.1080/03004430.2021.1943377>
- Hyder, T. (2005). *War, conflict and play Maidenhead*. Open University Press, 113.
- Diane, L. E., Carlsson-Paige, N. (2006). *The War Play Dilemma: What Every Parent and Teacher Needs to Know*. Teachers College Press, 124.
- Heizinha, Y. (1994). *Homo Ludens*. Kyiv: Osnovy, 250.
- Gura, T., Roma, O. (2023). Children's play during wartime in Ukraine from the preschool teacher's perspective. *ScienceRise: Pedagogical Education*, 1 (52), 17–22. <https://doi.org/10.15587/2519-4984.2023.275023>
- Omelchenko, I., Kobylchenko, V. (2022). The phenomenon of a favourite toy in the structure of communicative activities of preschoolers with mental developmental delay. *Psychology and Personality*, 1, 115–130. <https://doi.org/10.33989/2226-4078.2022.1.252061>
- Lutsiv, N. V. (2020). State, problems and prospects of the children's toys market development in Ukraine. *Herald of Lviv University of Trade and Economics. Technical Sciences*, 23, 180–186. <https://doi.org/10.36477/2522-1221-2020-23-24>

DOI: 10.15587/2519-4984.2024.311589

FOLK GAMES AS A TOOL OF FORMATION OF ARTISTIC AND CREATIVE COMPETENCE OF PRIMARY SCHOOL CHILDREN IN MUSIC CLASSES

p. 54–59

Olena Karpenko, Director, Municipal Institution "Pisochyn Primary School "Nadia" of Pisochyn Settlement Council" of Kharkiv Region, Molodizhna str., 2, village Pisochyn, Kharkiv region, Ukraine, 62418

E-mail: karpenkole144@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-6790-0503>

Tetiana Yurchenko, Music Manager, Municipal Institution "Pisochyn Primary School "Nadia" of Pisochyn Settlement Council" of Kharkiv Region, Molodizhna str., 2, village Pisochyn, Kharkiv region, Ukraine, 62418
ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-5068-7031>

The article describes the features of acquiring artistic and creative competence, as a child's elementary awareness of the specifics of art forms (artistic and productive, musical, theatrical); valuable attitude to art and artistic activity, the desire to perceive folklore art. Folkloric forms of the heritage of Ukrainian culture are considered. Teaching and methodical material and practical recommendations are offered, which in music classes will be useful both to experienced teachers of preschool institutions and to those workers who are starting to work with the smallest brains.

Normative documents in the field of preschool education were studied and play competence was considered as a child's ability to free, emotionally saturated, spontaneous activity on his/her own initiative, in which the possibility of applying existing and assimilating new knowledge and personal development is realized due to the child's desire to participate in the life of adults through the realization of interests in game and role-playing actions in a generalized form.

The necessity of using folk games for the formation of artistic and creative competence in preschool children is substantiated. Peculiarities of knowledge of the surrounding world of preschool children and themselves in it are determined.

The work proposes to create a basis for the natural formation and development of musical abilities in preschoolers through a folk game by encouraging children to play folk games. It has been emphasized that raising children is based on love and respect for Ukrainian musical folklore.

The secrets of conducting music classes using folk games and working with preschoolers are recommended to teachers of primary schools, music teachers, teachers of children's vocal ensembles of extracurricular and club institutions, scientists, graduate students, students of pedagogical and art educational institutions, parents and the general public

Keywords: folk game, "competence", "art", "game", independence, role, host, plot, dance, ritual game, dramatization

References

1. Prystupa, Ye., Slymakivskiy, O., Lukianchenko, O. (1999) Ukrainski narodni rukhlyvi ihry, rozvahy ta zabavy: metodolohiia, teoriia i praktyka. Drohobych: Vydannia TzOV «Vymir», 449.
2. Filatova, L. (2002). Pidhotovka maibutnikh uchytelev pochatkovykh klasiv do orhanizatsii spilkuvannia uchniv u protsesi rozvyvaiuchykh ihor. [Extended abstract of PhD thesis; Kharkiv. nats. ped. un-t im. H. S. Skovorody].
3. Abrantes, S. L., Gouveia, L. (2012). Using Games for Primary School. Handbook of Research on Serious Games as Educational, Business and Research Tools. IGI Global, 769–781. <https://doi.org/10.4018/978-1-4666-0149-9.ch039>
4. Proskura, O., Rusova, S. (2014) Kontsepsiia ukrainskoho dytiachoho sadka. Doshkilne vykhovannia, 7, 16–18.
5. Barna, Kh. V., Chekan, O. I. (2018). Use of traditions of native land in breeding civil qualities of children of senior pre-school age. Scientific Bulletin of Mukachevo State University Series "Pedagogy and Psychology," 1 (7), 133–136. [https://doi.org/10.31339/2413-3329-2018-1\(7\)-133-136](https://doi.org/10.31339/2413-3329-2018-1(7)-133-136)
6. Tovkailo, K. (2021) Estetychne vykhovannia doshkilnykiv u protsesi muzychno-rytmichnoi diialnosti.

Doshkilna osvita v Ukraini ta zarubizhzhii: tradytsii, dosvid, innovatsii. Kharkiv, 73–75.

7. Sadovenko, S. (2007). Metodyka formuvannia muzychnykh zdibnostei u ditei doshkilnogo viku (na materialii ukrainskoho folkloru). [Extended abstract of PhD thesis; Ukrainyskiy derzhavnyi universytet imeni Mykhaila Drahomanova].

8. Hubalovska, M., Kubankova, A., Milova, T. (2022). Folk Crafts In Work Activities At Primary School. 15th annual International Conference of Education, Research and Innovation. IATED. <https://doi.org/10.21125/iceri.2022.0977>

9. Ospankulov, Y., Zhumabayeva, A., Nurgaliyeva, S. (2023). The impact of folk games on primary school students. Journal of Education and E-Learning Research, 10 (2), 125–131. <https://doi.org/10.20448/jeelr.v10i2.4473>

10. Maslianytsia. Pisochynska pochatkova shkola «Nadiia». Available at: http://pisochyn-nadiya.kh.sch.in.ua/zhittya_shkoli/svyata_ta_pamyatni_dati/maslianytsya/

11. Sutton-Smith, B. (1989). Children's Folk Games as Customs. Western Folklore, 48 (1), 33. <https://doi.org/10.2307/1499979>

DOI: 10.15587/2519-4984.2024.311628

THE TECHNOLOGY OF ORGANIZING METHODOLOGICAL ONLINE SUPPORT DURING THE FUNDAMENTAL TRAINING OF FUTURE PHYSICS TEACHERS AT A PEDAGOGICAL UNIVERSITY

p. 60–65

Roman Grynyov, PhD, Engineer, Scientific Researcher, Lecturer, Department of Physics, Faculty of Natural Sciences and Engineering, Ariel University, Ramat HaGolan str., 65, Ariel, Israel

E-mail: romagrinev@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6500-5724>

The article substantiates the didactic expediency of the technology of organizing methodical online support during the fundamental training of future physics teachers at a pedagogical university. The technology of organizing methodical online support during the fundamental training of future physics teachers at a pedagogical university is interpreted as a step-by-step process of creating an integrated environment of information and educational resources, software and technical and telecommunication tools, rules for their administration and use, which provide opportunities for interactive cooperation during training and independent work. The stages of the technology of organizing methodical online support during the fundamental training of future physics teachers at a pedagogical university are defined and characterized: preparatory-target, projective-motivational, activity-implementation and analytical-reflective stages. The preparatory-target stage guides the teacher to set a clear goal - to develop electronic resources (distance courses/online platforms/teacher's personal website) for learning educational components or their in-depth study, organization of project, research activities, finds out what he/she hopes to achieve with the help of such learning tools, the goal and the result are compared. The projective-motivational stage determines the design of the methods of presentation of the content of electronic resources, the number of pages, what should be displayed on the pages and in

what way, what will motivate future physics teachers to study, which methods of presentation of educational material should be better used for motivational purposes, which materials will help students methodologically to learn the educational material better. The activity-implementation stage reflects the direct process of creating electronic resources: selection and testing of the functionality of software and technical tools, integration into the online platform (Google Sites, Google Classroom, etc.), video conferencing capabilities (Google Meet, Zoom, Skype, Instagram resources, etc.), use of possibilities of communication in chats and messengers. The analytical-reflective stage involves the implementation of a thorough analysis of the content and functionality of the developed electronic resources of methodical online support during the fundamental training of future physics teachers at a pedagogical university, as well as the evaluation of the learning results, achieved by the students, joint reflection of the teacher and students. It has been proven that the creation of a technology for the organization of methodical online support in the process of fundamental training of future physics teachers at a pedagogical university is an integration of personal-oriented and resource-oriented technology, which makes it possible for students to master the knowledge system, acquire practical skills, and form an information cultures during distance learning of educational components

Keywords: *fundamentalization, fundamental training, physics teacher, methodical online support, integration, technology*

References

- Zavrzhna, O. M., Saltykova, A. I. (2020). Fundamental knowledge as a basis for professional training of a future physics teacher. *Innovate Pedagogy*, 1 (22), 121–125. <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2020/22-1.27>
- Zabara, O. A. (2015). *Metodyka vykonannya fizychnoho praktykumu maibutnimy uchyteliamy fizyky v umovakh vzaiemozviazku realnoho ta virtualnoho navchalnoho eksperymentu.* [Extended abstract of PhD thesis].
- Korobova, I. V. (2016). *Kompetentnisno oriento-vana metodychna pidhotovka maibutnikh uchyteliv fizyky na zasadakh indyvidualnoho pidkhotu.* Kherson: FOP Hrin D. S., 366.
- Minaev, Y. (2023). The content modernization of physics teachers' professional training which are connected with external independent evaluation of education quality. *Pedagogical Sciences: Theory and Practice*, 2, 209–213.
- Opachko, M. V. (2014). Kompleksnyi pidkhdid u formuvanni metodychnoi maisternosti vchytelia fizyky. *Naukovyi visnyk UzhNU. Seriiia «Sotsialna robota. Pedahohika»*, 30, 114–117.
- Karapuzova, I. V. (2010). *Orhanizatsiia pedahohichnoi pidtrymky maibutnikh uchyteliv u protsesi navchannia.* [Extended abstract of PhD thesis].
- Hurzii, A. M. (2020). *Rozroblennia ta vykorystannia merezhevykh navchalno-metodychnykh kompleksiv dlia pidhotovky kvalifikovanykh robotnykiv.* Zhytomyr: Polissia, 214.
- Kononets, N., Ilchenko, O., Zhamardiy, V., Shkola, O., Broslavska, H., Kolhan, O. et al. (2021). Software tools for creating electronic educational resources in the resource-based learning process. *Journal for Educators, Teachers and Trainers*, 12 (3), 165–175.
- Soloshych, I., Grynova, M., Kononets, N., Shvedchikova, I., Bunetska, I. (2021). *Competence and Resource-Oriented Approaches to the Development of Digital Educational Resources.* 2021 IEEE International Confer-
- ence on Modern Electrical and Energy Systems (MEES), 2, 1–5. <https://doi.org/10.1109/mees52427.2021.9598603>
- Shunevych, B. (2008). *Rozvytok dystantsiinoho navchannia u vyshchii shkoli krain Yevropy ta Pivnichnoi Ameryky.* [Doctoral dissertation].
- Parnenko, V. S. (2013). *Web design as the foundation of the modern virtual environment.* *Pratsi Odeskoho politekhnichnoho universytetu*, 2, 247–251.
- Zhykharieva, V. V., Baryshnikova, V. V., Petrova, A. V. (2020). *Suchasni problemy dystantsiinoi osvity u vyshchii shkoli. Dystantsiina osvita v Ukraini: innovatsiini, normatyvno-pravovi, pedahohichni aspekty.* Kyiv: NAU, 38–40.
- Antoniuk, O., Savchuk, S., Shostak, I. (2024). *Content-technological aspects of the organization of distance education in institutions of higher education in the conditions of the state of martial.* *Youth and market*, 6 (226), 37–41. <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2024.307817>
- Motsar, M. M. (2015). *Pedahohichna pidtrymka tvorchoho rozvytku maibutnikh perekkladachiv pry navchanni dystantsiinym formam zainiatosti z vykorystanniam tekhnolohii dystantsiinoho navchannia.* *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M.P. Drahomanova. Seriiia 16. Tvorcha osobystist uchytelia: problemy teorii i praktyky*, 25 (35), 100–104.
- Opachko, M. V. (2014). *Kompleksnyi pidkhdid u formuvanni metodychnoi maisternosti vchytelia fizyky.* *Naukovyi visnyk UzhNU. Seriiia «Sotsialna robota. Pedahohika»*, 30, 114–117.

DOI: 10.15587/2519-4984.2024.311631

PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR DEVELOPING THE READINESS OF MASTER'S DEGREE APPLICANTS FOR INTERCULTURAL INTERACTION IN THE PROCESS OF PROFESSIONAL (PIANO) TRAINING

p. 66–70

Ishtvan Kentesh, PhD Student, Department Pedagogy of Preschool, Primary Education and Educational Management, Mukachevo State University, Uzhhorodska str., 26, Mukachevo, Ukraine, 89600

E-mail: kentesh.ishtvan96@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1168-9651>

The article defines and characterizes the pedagogical conditions for forming the readiness of master's degree applicants for intercultural interaction in the process of professional (piano) training. It is emphasized that the tasks of the modern professional training of the applicants of the piano master's degree are not only to ensure a high level of professional knowledge of students, but also their practical preparation for social life and self-realization as an individual. It is emphasized that the humanization of the process of formation of the readiness for intercultural interaction in applicants of the professional master's degree implies the use of the latest technologies, active teaching methods, which would form the motives of educational and artistic activity, contribute to the discovery and development of the creative potential of the education applicant, self-realization of his/her personality; included in the process of learning the sphere of emotions, contributed to the development of cooperation. It has been proven that in the process of forming value orientations in the conditions of a

multicultural artistic and educational environment, individual support of piano master's students is successfully implemented through individual counseling, creation of a positive moral and psychological climate in classes, mentoring support of the artistic and educational process, building an individual educational trajectory. Considering the formation and transformation of music-pedagogical and artistic-aesthetic paradigms in the system of modern music education, it is emphasized that the change in the paradigm of music education involves a shift of emphasis from the development in applicants of a complex of special knowledge, abilities and skills, focused on the formation of professional multicultural competence in the conditions of intercultural interaction, which allows us to interpret the artistic and educational space as a unity of creative personalities, united by channels of musical communication, who feel a sense of empathy for each other, mutual interest, are capable of active creative joint activity, overcoming interaction problems, creating a cross-cultural space

Keywords: *pedagogic conditions, readiness, interaction, intercultural interaction, master's degree, applicant of higher education, professional (piano) training*

References

1. Kondratska, L. K. (2003). Suchasni tekhnolohii pidhotovky maibutnoho uchytelia mystetstva. *Mystetstvo ta osvita*, 8, 7–11.
2. Zaitseva, A. V. (2004). Naukovo-metodychni peredumovy rozvytku tvorchoi samorealizatsii studentskoi molodi v klasi fortepiano. *Nauka i suchasnist*. Kyiv: NPU imeni M.P.Drahomanova, XLV, 38–46.
3. Prima, R. M., Kozak, A. V. (2021). Content of formation of readiness of future specialists in international relations for cross-cultural communication. *Innovative pathway for the development of modern philological sciences in Ukraine and EU countries*. Vol. 2. Riga: "Baltija Publishing", 211–231. <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-031-5-35>
4. Rebrova, O. Ye., Tsi, Sh., Linlin, Ch. (2023). Artistic content of future musical art bachelor's piano training. *South Ukrainian Art Studios*, 1, 52–58. <https://doi.org/10.24195/artstudies.2023-1.8>
5. Nikitina, N. P. (2017). Kulturno-osvitnie seredovyshche VNZ yak umova i zasib profesiinoho rozvytku studentiv: polikulturnyi aspekt. *Humanizatsiia navchalno-vykhovnoho protsesu*, 3 (83), 66–76.
6. Molchanova, A. O. (2013). Tolerantnist yak tsinnisna osnova profesiinoy diialnosti pedahoha. Kyiv: Instytut pedahohichnoi osvity i osvity doroslykh NAPN Ukrainy, 188.
7. Sobol, N. V. (2016). Artistic Tolerance within Context of Future Music Teachers' Instrumental Performing Activity. *Muzychne mystetstvo v osvitolohichnomu diskursi*, 1, 29–34.
8. Zhyhinas, T. V. (2014). *Metodyka pidhotovky maibutnykh uchyteliv muzyky do kontsertno-osvitnoyi diialnosti*. Kyiv, 178.
9. Shekhavtsova, S. (2022). Mizhkulturna komunikatsiia v osviti yak imperatyv demokratychnoho rozvytku suspilstva. *Profesionalizm Pedahoha: Teoretychni y Metodychni Aspekty*, 2 (17), 174–184. <https://doi.org/10.31865/2414-9292.17.2022.260021>
10. Safonova, I. O. (2014). Essence and structure of cross-cultural competence are in context of approach of axiology. *Dukhovnist osobystosti: metodolohiia, teoriia i praktyka*, 3 (62), 129–143.

DOI: 10.15587/2519-4984.2024.311660

PREPARATION OF FUTURE SCIENCE TEACHERS FOR THE USE OF DIGITAL EDUCATIONAL RESOURCES DURING TEACHING

p. 71–76

Olena Matviienko, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of Department, Department of Primary Education and Innovative Pedagogy, Dragomanov Ukrainian State University, Pyrohova str., 9, Kyiv, Ukraine, 01601

E-mail: o.v.matviienko@npu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5746-4864>

The article examines the complex aspects of training future teachers of natural sciences to use digital educational resources in the educational process, which is an actual topic of modern pedagogy. Development of pedagogical knowledge, as well as cooperation with scientific institutions and scientists are key components of successful training.

The article examines in detail the support of teachers from scientists, the integration of science with other disciplines, and the formation of a positive attitude toward science among students. The importance of the development of scientific thinking, the creation of educational materials, the use of digital educational resources, the formation of professional qualities and the use of an interdisciplinary approach for the training of future teachers of natural sciences is emphasized.

The main challenges, such as technological barriers and insufficient funding, which can prevent the use of digital educational resources in the educational process, are highlighted. An important aspect is also professional development and support for innovation in education, which allows teachers to constantly improve their knowledge and skills using the latest technologies and methods.

Thus, the preparation of future teachers of natural sciences to use digital educational resources is a multifaceted process that includes the development of pedagogical knowledge, support of scientists, integration of science with other disciplines, development of professional qualities and use of modern technologies. Providing teachers with the necessary support and resources contributes to the successful implementation of these approaches, increasing the quality of education and student interest in science disciplines.

The importance of the participation of scientists in the development of educational programs that integrate various scientific disciplines and emphasize the practical application of knowledge is emphasized. Restructuring of primary and secondary school curricula, as well as optimal professional development formats, are important aspects of improving the quality of teaching. Evaluation of educational programs shows the need for changes in content education and pedagogy.

The support of teachers from scientists, the integration of science with other disciplines and the formation of a positive attitude towards science among students were considered. The development of competencies, including scientific thinking, the creation of teaching materials, the use of digital resources and an interdisciplinary approach, are key to the preparation of future teachers. Challenges such as technological barriers and insufficient funding are discussed, as well as prospects for improving skills and supporting innovation in education.

The article provides a comprehensive overview of the preparation of future science teachers to use digital educational resources and highlights important aspects of this process with an emphasis on teacher support and development of their competencies

Keywords: *digital educational resources, learning, innovations, teaching of natural sciences, training of future teachers, teacher training, pedagogical experience*

References

1. Abell, S. K., Rogers, M. A. P., Hanuscin, D. L., Lee, M. H., & Gagnon, M. J. (2009). Preparing the Next Generation of Science Teacher Educators: A Model for Developing PCK for Teaching Science Teachers. *Journal of Science Teacher Education*, 20 (1), 77–93. <https://doi.org/10.1007/s10972-008-9115-6>
2. Slater, T. F., Tomanek, D., Talanquer, V., Novodvorsky, I. (2003). A Stronger Role for Science Departments in the Preparation of Future Chemistry Teachers. *Journal of Chemical Education*, 80 (10), 1168. <https://doi.org/10.1021/ed080p1168>
3. Howitt (2008). The Collaborative Science project: preparing pre-service early childhood teachers to teach science.
4. Demkanin, P. (2013). Preparation of new physics teachers from various perspectives. *Journal of Baltic Science Education*, 12 (1), 4–5. <https://doi.org/10.33225/jbse/13.12.04>
5. Crosby, G. (1997). The Necessary Role of Scientists in the Education of Elementary Teachers. *Journal of Chemical Education*, 74 (3), 271. <https://doi.org/10.1021/ed074p271>
6. Vaidya, S. R. (1993). Restructuring Elementary and Middle School Science for Improved Teaching and Learning. *Education*, 114, 63–70.
7. Tushie, J. (2009). Working with Elementary and Middle School Science Teachers.
8. Sebastián-López, M., de Miguel González, R. (2020). Mobile Learning for Sustainable Development and Environmental Teacher Education. *Sustainability*, 12 (22), 9757. <https://doi.org/10.3390/su12229757>
9. DeVore-Wedding, B., Thomas, J., Montgomery, D. (2018). Determining Optimal Professional Development Formats: A Q-Methodology Study of Science Teachers' Preferences. *Operant Subjectivity*, 40. <https://doi.org/10.22488/okstate.18.100572>
10. Shim, K. C. (2017). A Study on the Awareness of Pre-service Science Teachers about Secondary Education in Future Intelligence Information Society. *Biology Education*, 45 (3), 404–417. <https://dx.doi.org/10.15717/bioedu.2017.45.3.404>
11. Bradbury, L. U., Wilson, R. E. (2020). Questioning the prevailing narrative about elementary science teachers: An analysis of the experiences of science teacher enthusiasts. *Science Education*, 104 (3), 421–445. <https://doi.org/10.1002/sc.21574>
12. Torrente Díaz, M. T., Guevara, W. A., Echeverry Hernández, S., Amórtegui Cedeño, E. F. (2014). Enseñanza de competencias de pensamiento científico por resolución de situaciones problematizadoras a futuros docentes de ciencias naturales. *Revista Bio-Grafía Escritos Sobre La Biología y Su Enseñanza*, 885. <https://doi.org/10.17227/20271034.vol.0num.0bio-grafia885.894>
13. Malik, A., Susanti, S. (2021). Learning Designing for Establishment Physics Content and Teacher Pedagogic Aspects Through Lesson Study-based In-House Training. *Jurnal Penelitian & Pengembangan Pendidikan Fisika*, 7 (2), 145–152. <https://doi.org/10.21009/1.07206>

АНОТАЦІЇ

DOI: 10.15587/2519-4984.2024.305117

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ СУДНОВИХ МЕХАНІКІВ ТА ЕЛЕКТРИКІВ ЗАСОБАМИ КОМПЕТЕНТНІСНОГО, КОМУНІКАТИВНОГО ТА ІНТЕРДИСЦИПЛІНАРНОГО ПІДХОДІВ (с. 4–9)

У. І. Ляшенко

У статті розглядаються особливості підготовки майбутніх суднових механіків та електриків засобами компетентнісного, комунікативного і інтердисциплінарного підходів; акцентується увага на інтердисциплінарних зв'язках дисциплін різних циклів підготовки; наголошується, що процес навчання майбутніх моряків повинен базуватись на компетентнісному, комунікативному та інтердисциплінарному підході, що забезпечить майбутніх спеціалістів ефективністю у набутті знань, умінь та навичок.

Освітніми цілями компетентнісного підходу у дослідженні визначаються важливі компетентності, що включають у себе знання і розуміння (теоретичні знання з академічної дисципліни, здатність знати і розуміти); знання як діяти (практичне або операційне застосування знань в певних ситуаціях); знання як жити (цінності як інтегральний елемент сприйняття і співіснування з іншими в соціальному контексті).

Інтердисциплінарний підхід представляє собою міждисциплінарний рух знання до цілісності, що передбачає системне вивчення об'єкта, виступає логічним результатом змін у кожній із взаємодіючих систем знань і є джерелом виникнення нових тенденцій до їх інтеграції.

У дослідженні зазначається, що використання компетентнісного та інтердисциплінарного підходів сприяє ефективному плануванню професійної підготовки фахівця; аналіз ситуації із впливом інтердисциплінарного та компетентнісного підходів на послідовність викладення навчального матеріалу при вивченні дисциплін різних циклів підготовки дозволяє говорити про те, що використання даних підходів сприяє як глибинному засвоєнню ЗУН курсантами, так і збагачує їх кругозір і дозволяє встановити взаємозв'язки та взаємозалежності у процесі їх підготовки.

Звертається увага на те, що комунікативний підхід при вивченні дисциплін циклу гуманітарної і соціально-економічної підготовки сприятиме не лише комунікативним ЗУН (швидкість формулювання думок та говоріння, точність у своїх висловлюваннях, правильність використання наявних зразків і побудова своїх власних), але й вироблятиме такі універсальні ЗУН як робота в команді, креативність, гнучкість, тощо.

Доведено, що існує необхідність застосовувати принципи інтердисциплінарного та компетентнісного підходів в освітньо-професійних програмах, навчальних програмах, навчальних планах для більш ефективного опанування майбутньою професією судновими механіками та електриками

Ключові слова: інтердисциплінарний підхід, комунікативний підхід, компетентнісний підхід, цикл підготовки, морська англійська мова

DOI: 10.15587/2519-4984.2024.309510

ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬО-ЗОБРАЖУВАЛЬНИХ УМІНЬ СТУДЕНТІВ ОБРАЗОТВОРЧОГО СПРЯМУВАННЯ (с. 10–17)

А. В. Волошенко

У статті розкрито і представлено до загального розгляду авторську розробку етапів формування художньо-зображувальних умінь студентів закладів вищої освіти у процесі творчої діяльності. Здійснено аналіз наукових, психологічно-педагогічних та навчально-методичних напрацювань учених з метою конкретизування змісту поняття «уміння», класифікації видів та стадій процесу формування умінь. Представлено предмет нашого дослідження «художні уміння» на основі ґрунтовних теоретичних напрацювань науковців, розширено уявлення про поняття професійно-художніх умінь учителів образотворчого мистецтва, здійснено узагальнення щодо різноманітності їх видів до яких ми відносимо художньо-технічні, художньо-методичні, художньо-майстерні та художньо-зображувальні уміння, які також поділяються на власні підвиди. У процесі наукового дослідження розглянуто поняття психолого-педагогічних основ «формування художніх умінь», та методу «вправ» узагальнення його видів та типів. Запропоновано до розгляду перелік ефективних засобів системи навчальних завдань для студентів-художників вищих закладів освіти, а саме, технічних методів та прийомів у роботі з м'якими матеріалами такими як: метод – штрихування, тушування, змішування кольорів тощо; прийом – бічне тушування, розтушовування, сухе відмивання, вологий пензлик, перо та інші. Ґрунтуючись на сучасних теоретико-наукових напрацюваннях і концептуальних ідеях учених щодо процедури «формування художніх умінь», опираючись на власний професійний досвід, розкриваємо сутність і доцільність кожного з шести етапів: організаційний, діагностичний, аналітичний, систематичний, синтетичний та автоматизаційний. Відповідно до представлених етапів визначено цілі, завдання, методи, шляхи, правила, переваги й недоліки їх застосування на практиці. Формування художніх умінь студентів обумовлено використанням низки доцільних методів: науково педагогічних – організаційний, комунікативний, інструктаж, демонстрації, ілюстрації, пояснення, майстер-клас, дослідницький, контролю, перевірки, поточний, прогнозування, змагальний, спостереження та оцінювання; особисто

розроблених художньо-технічних методів, що сприяють ефективному й швидкому опануванню специфіки виконання студентами нових технічних дій в художній навчальній діяльності – «експериментально-діагностичний», «диференційно-конструктивний», «конструктивного поділу», «конструктивного сполучення», «цілісно-конструктивний», «варіативно-інтервальний»

Ключові слова: художні уміння, етапи формування художніх умінь, учитель образотворчого мистецтва

DOI: 10.15587/2519-4984.2024.310652

ВИКЛАДАННЯ ПРОБЛЕМИ ТРОМБОЕМБОЛІЇ ЛЕГЕНЕВОЇ АРТЕРІЇ ЩОДО ОПТИМІЗАЦІЇ СУЧАСНИХ АЛГОРИТМІВ ДІЙ СІМЕЙНОГО ЛІКАРЯ (с. 18–22)

С. О. Шейко

Мета роботи полягає у забезпеченні поліпшення якості освіти та освітніх послуг на рівні, який відповідає очікуванням і потребам сімейного лікаря, сприяє оптимізації освітнього процесу з проблеми тромбоемболії легеневої артерії.

Визначення клінічної ймовірності – важливий компонент ведення пацієнтів із підозрою на ТЕЛА. У клінічній практиці для цього найчастіше використовують канадську (P.S. Wells) і Женевську шкали. Для пацієнта з високою клінічною ймовірністю ТЕЛА мультиспиральна компютерна томографія (МСКТ) має першочергове значення. При підозрюваній ТЕЛА високого ступеню ризику, про що свідчить шок або гіпотензія, з діагностичною метою слід проводити КТ-ангіографію або приліжкову трансторакальну ехокардіографію. Магнітно-резонансну томографію сьогодні для діагностики ТЕЛА не рекомендовано. Амбулаторне лікування необхідно здійснювати при PESI I-II класу. Стаціонарне лікування – при PESI III-V класу. Основою лікування венозного тромбоемболізу (ВТЕ) є антикоагулянтна терапія (АКТ), яку слід починати якомога раніше ще на етапі діагностики. Тромболітична терапія має здійснюватись при клініці шоку або при наявності гемодинамічної нестабільності.

За основу планування освітнього процесу бажано брати модель конструктивного узгодження (constructive alignment), яка складається із таких трьох логічно пов'язаних між собою компонентів. Перш за все, це результати навчання, що мають бути узгоджені з цілями навчальної програми. По друге, освітня діяльність має бути пов'язана з очікуваними результатами навчання. Важливою компонентою є оцінювання та зворотний зв'язок.

Професійна підготовка лікаря загальної практики – сімейного лікаря має за мету одержання нових знань, поглиблення професійних компетенцій і удосконалення практичних навичок для підтримання відповідного рівня підготовки з актуальної проблеми сьогодення – тромбоемболії легеневої артерії з урахуванням реалій військового часу і загрози повторних спалахів ковідної інфекції (КІ)

Ключові слова: викладання, освітній процес, тромбоемболія легеневої артерії, алгоритм дій, сімейний лікар

DOI: 10.15587/2519-4984.2024.310018

КЕЙС-МЕТОД В АСПЕКТІ ФОРМУВАННЯ ЦІННОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ПРАВНИКІВ (с. 23–26)

С. М. Сошенко, В. М. Прилипко

В умовах тривалої російсько-української війни перед українською освітньою галуззю постають нові актуальні завдання, серед яких, зокрема, перегляд підготовки фахівців стратегічних напрямів, до яких належать і юристи. Розвинене національно свідоме громадянське суспільство зі стійкими демократичними переконаннями і неприйняттям корупції, яке ставить інтереси держави на головне місце, є тим ідеалом, який має втілювати сьогодинське покоління здобувачів вищої освіти. З урахуванням цього освітні практики мають бути переглянуті, передусім в аспекті формування системи цінностей, а також – максимальної актуалізації навчання. Кейс-метод вважаємо одним із дієвих засобів, що відповідає цим важливим завданням. Мета дослідження полягає в осмисленні досвіду використання кейс-методу для формування цінностей майбутніх правників і реалізується в таких завданнях, як дослідження освітніх практик використання кейс-методу, розгляд прикладів використання кейс-методу в навчанні майбутніх юристів, з'ясування впливу кейс-методу на формування цінностей, поваги до закону і неприпустимості корупції у майбутніх правників. Розглянуті в статті приклади використання кейсів присвячені конкретній тематиці – викриттю випадків корупції у системі вищої освіти України. Сформульовано вимоги до змісту кейсів та послідовність роботи з ними, яка передбачає поступове підвищення ступеню самостійності здобувачів освіти. Доведено, що кейс-метод сприяє формуванню у майбутніх правників таких важливих для них цінностей, як повага до закону і неприпустимість корупції. Саме від сформованості цих цінностей залежить розбудова зрілого громадянського суспільства в повоєнній Україні, до якої будуть залучені сьогодинські здобувачі освіти. Перспективи подальших досліджень бачаємо у дослідженні використання кейс-методу для аналізу ситуацій, пов'язаних з академічною недоброчесністю

Ключові слова: кейс-метод, формування цінностей, майбутні юристи, правова культура, правові цінності, професійна компетентність, повага до закону, неприпустимість корупції

DOI: 10.15587/2519-4984.2024.310380**ЗАДАЧНИЙ ПІДХІД У ФОРМУВАННІ САМООСВІТНЬОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ШКОЛЯРІВ (НА ЗАСАДАХ ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ) (с. 27–33)****I. С. Майстрюк**

У статті розкрито можливості задачного підходу у вирішенні проблеми формування самоосвітньої компетентності школяра. Запропоновано на уроках, у домашній роботі і в індивідуальній роботі зі школярами різноманітні шляхи впливу на розвиток їх самоосвітньої компетентності через підготовку спеціальним чином підібраних задач. Обґрунтовано, що на уроках доцільним з точки зору формування самоосвітньої компетентності є застосування типових задач, аналогічних до типових, задач до самостійної роботи та творчих задач. Показано, що для організації домашньої роботи продуктивним є використання навчальних, тренувальних та пошукових задач. Розкрито, що у індивідуальній роботі результативним буде виконання підготовчих, спробних, основних задач. При цьому доведено, що всі означені типи задач передбачають активне використання засобів цифрових технологій, які дозволять ефективно організувати навчальну діяльність, покращать мотивацію та пізнавальний інтерес школярів, забезпечать індивідуалізацію навчання та створюють передумови для розвитку самостійності школярів. На уроках доцільно використовувати прості цифрові додатки, цифрові ресурси для створення власного контенту, цифрові діяльнісні середовища та цифрові ресурси для онлайн-комунікації. У домашній роботі ефективно застосовувати цифрові ресурси-джерела освітньої інформації, засоби для самоконтролю та самодіагностики, а також ресурси для створення власного цифрового контенту. Для індивідуальної роботи школярів корисними є цифрові ресурси-джерела інформації, засоби для самоконтролю та самодіагностики, цифрові діяльнісні середовища та цифрові ресурси для персоналізованого навчання.

У статті досліджено потенціал задачного підходу щодо формування самоосвітньої компетентності школярів. Розглянуто основні компоненти самоосвітньої компетентності, а саме: мотиваційно-ціннісний, змістовно-процесуальний та контроль-но-рефлексивний. Проаналізовано вплив задачного підходу на розвиток кожного з цих компонентів. Визначено, що задачний підхід сприяє підвищенню мотивації учнів до навчання, стимулює їхню пізнавальну активність та розвиває критичне мислення

Ключові слова: самоосвітня компетентність школяра, задачний підхід, цифрові технології, завдання, індивідуальна робота

DOI: 10.15587/2519-4984.2024.310373**ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ГЕОГРАФІЇ ДО БЕЗПЕРЕРВНОГО ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ (с. 34–39)****В. М. Носаченко**

У статті досліджуються особливості, розвиток та поступове впровадження цифрових технологій у підготовці майбутніх учителів географії до безперервного професійного розвитку. Визначено, що ефективність використання цифрових технологій у підготовці майбутніх учителів географії багато в чому залежить від того, наскільки методично грамотно і педагогічно виправдано було їх включення в структуру освітніх компонентів освітньо-професійних програм зі спеціальності 014.07 Середня освіта (Географія). Встановлено, що заклади вищої освіти все більше уваги приділяють використанню цифрових технологій у підготовці майбутніх учителів географії до безперервного професійного розвитку. У статті досліджено використання цифрових технологій у підготовці майбутніх учителів географії до безперервного професійного розвитку. Зосереджено увагу на використанні цифрових технологій на уроках географії, де вони особливо корисні для відтворення візуальних та звукових ефектів, котрі допомагають краще зрозуміти та запам'ятати матеріал. Описано сучасні методи та інструменти, які сприяють підвищенню ефективності навчального процесу та розвитку професійних компетентностей вчителів. Проаналізовано переваги інтеграції цифрових ресурсів в освітній процес. Досліджено можливості використання цифрових технологій на уроках географії з метою формування у майбутніх учителів географії готовності до безперервного професійного розвитку задля підвищення ефективності освітнього процесу та залучення учнів до активного навчання. Розглянуто вплив цифрових технологій на формування навичок самостійного навчання, критичного мислення та інформаційної грамотності. Запропоновано рекомендації щодо подальшого вдосконалення педагогічної підготовки майбутніх учителів географії з використанням інноваційних технологій. Наведено поради щодо використання цифрових технологій у підготовці майбутніх учителів географії до безперервного професійного розвитку, зокрема щодо оновлення змісту освітньо-професійних програм зі спеціальності 014.07 Середня освіта (Географія)

Ключові слова: цифрові технології, підготовка вчителів, майбутні учителі географії, безперервний професійний розвиток

DOI: 10.15587/2519-4984.2024.311395**ПРОБЛЕМА ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКОВАНОГО ВЧИТЕЛЯ У ТУРЕЧЧИНІ (с. 40–46)****Н. О. Постригач, Mehmet Diyaddin Yaşar**

Система освіти України перебуває на етапі євроінтеграційних змін та внутрішніх модернізаційних процесів. Характерними тенденціями цього періоду є усвідомлення власного національного досвіду, порівняння його з європейськими та світовими

традиціями, а також потреба аналізу та виокремлення найефективніших прогресивних ідей та передових концепцій, які мають місце у світовому просторі, можливості їх адаптації до потреб національної освіти. Тому заклади вищої освіти повинні готувати кваліфікованого вчителя, творчого, який володіє високим рівнем педагогічної майстерності, реалізовує власну автономію і здатного напрацьовувати оригінальні рішення. Новизна проблематики досліджуваної теми полягає у тому, що проблема якості професійної підготовки кваліфікованого вчителя у Туреччині дотепер не знайшла цілісного відображення та систематичного узагальнення в українському науково-педагогічному дискурсі. Тому метою дослідження було сформулювати проблеми якості професійної підготовки кваліфікованого вчителя у Туреччині. Для реалізації мети та поставлених завдань наукової розвідки автори спиралися на наступні матеріали та методи наукового дослідження: теоретичні – аналіз наукових баз даних, електронних репозиторіїв закладів вищої освіти, наукових установ та бібліотек, де зберігаються автореферати дисертацій, наукові публікації та інші наукові роботи; систематизація та узагальнення результатів дослідження; емпіричні – бесіди, листування з турецькими науковцями та викладачами університетів; педагогічне спостереження. Авторами було сформульовано проблему якості підготовки кваліфікованого учителя, яка є широко обговорюваною проблемою протягом багатьох років у світі та самій Туреччині, що доводить необхідність переосмислення визначення та меж педагогічної професії. На основі узагальнення та систематизації отриманих результатів автори сформулювали поняття «кваліфікований вчитель» – це вчитель-новачок, який успішно завершив навчання за акредитованою освітньою програмою початкової підготовки вчителів. Обґрунтовано науково-практичні рекомендації щодо використання конструктивних ідей турецького досвіду для удосконалення якості підготовки вчителів у системі безперервної педагогічної освіти України

Ключові слова: автономія, вчитель, зміст, кваліфікація, компетентність, освітня програма, професійна підготовка, стандарти, якість, Туреччина

DOI: 10.15587/2519-4984.2024.

ЯК ЗМІНИЛАСЬ ГРА ДІТЕЙ В УМОВАХ ВІЙНИ В УКРАЇНІ ОЧИМА БАТЬКІВ (с. 47–53)

Т. Є. Гура, О. Ю. Рома

У статті здійснюється аналіз результатів дослідження особливостей ігрової діяльності дітей дошкільного віку в умовах війни в Україні, що проведено у різних регіонах країни, які суттєво відрізняються характеристиками перебігу воєнних дій, життєдіяльності населення, а також формами організації освітнього процесу у закладів дошкільної освіти. Завдання дослідження полягали у: з'ясуванні змін у змісті, видах та організаційних формах ігрової діяльності дітей дошкільного віку в умовах війни за результатами спостережень батьків; визначенні характерних особливостей ігрової діяльності дітей дошкільного віку у загальному та регіональному контексті. Здійснений аналіз результатів проведеного дослідження дає змогу виокремити такі особливості гри дітей дошкільного віку в умовах війни в Україні:

- 1) домінування різних сюжетів воєнного життя (найчастіше - повітряні тривоги, облаштування бомбосховища та перебування в укритті) та воєнних дій (боротьба з окупантами, захист близьких, допомога постраждалим, робота блокпостів та ін.) у змісті ігрової діяльності дітей із різних регіонів України;
- 2) переважання серед улюблених іграшок (з-поміж м'яких іграшок, ляльок у дівчат та конструктора LEGO® у хлопчиків) іграшкової зброї, військової техніки, військових роботів, військової будівельної техніки, солдатиків-військових ЗСУ у хлопчиків та м'яких іграшок-обіймишок (собака Хібуки, гусь-обіймусь) у дівчат;
- 3) набуття гри дітьми таких ознак як:
  - більша емоційність з проявами тривожності, занепокоєності, страху, жорстокості, агресивності, що виявляється у використанні дитиною ненормативної лексики та потребі дитини подолати свої складні емоційні стани завдяки іграшкам-обіймишкам, тематичним м'яким іграшкам та іграшкам-антистресам;
  - переважно одноосібний характер, на одинці, що, насамперед, зумовлено неможливістю очного відвідування дитиною дитячого садка, взаємодії із однолітками;
  - здійснення у закритому приміщенні, що характерно як для дітей із міської, так і сільської місцевості;
- 4) збільшення часу на ігри у гаджетах (телефоні та планшеті), у тому числі, - воєнної тематики

Ключові слова: гра, війна, дошкільники, батьки, травматичний вплив, заклад дошкільної освіти

DOI: 10.15587/2519-4984.2024.311589

НАРОДНІ ІГРИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ МИСТЕЦЬКО-ТВОРЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ НА МУЗИЧНИХ ЗАНЯТТЯХ (с. 54–59)

О. Г. Карпенко, Т. Є. Юрченко

У статті охарактеризовано особливості набуття мистецько-творчої компетентності, як елементарну обізнаність дитини у специфіці видів мистецтва (художньо-продуктивній, музичній, театральній); ціннісне ставлення до мистецтва і мистецької діяльності, прагнення сприймати фольклорне мистецтво. Розглянуто фольклорні форми спадщини української культури. Запропоновано навчально-методичний матеріал, практичні рекомендації, які на музичних заняттях стануть у пригоді як досвідченим педагогічним працівникам дошкільних закладів, так і тим працівникам, які починають працювати з найменшими розумниками.

Досліджено нормативні документи в галузі дошкільної освіти й розглянуто ігрову компетентність як здатність дитини до вільної, емоційно насиченої, спонтанної активності з власної ініціативи, у якій реалізується можливість застосування наявних і засвоєння нових знань та особистісного розвитку через прагнення дитини до участі в житті дорослих шляхом реалізації інтересів в ігрових та рольових діях в узагальненій формі.

Обґрунтовано необхідність застосування народних ігор для формування у дітей дошкільного віку мистецько-творчої компетентності. Визначено особливості пізнання навколишнього світу дітей дошкільного віку і себе в ньому.

У роботі запропоновано створити основу для природного формування й розвитку музичних здібностей у дошкільників через народну гру методом заохочування дітей грати у народні ігри. Наголошено, що виховання дітей ґрунтується на любові, повазі до українського музичного фольклору.

Секрети проведення музичних занять за допомогою народних ігор в роботі з дошкільниками рекомендовані педагогам ДНЗ, учителям музики, викладачам дитячих вокальних ансамблів позашкільних і клубних закладів, науковцям, аспірантам, студентам педагогічних і мистецьких навчальних закладів, батькам і широкому загалу

Ключові слова: народна гра, «компетентність», «мистецтво», «гра», самостійність, роль, ведучий, сюжет, хоровод, обрядова гра, драматизація

DOI: 10.15587/2519-4984.2024.311628

ТЕХНОЛОГІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ МЕТОДИЧНОГО ОНЛАЙН-СУПРОВІДУ ПІД ЧАС ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИКИ В ПЕДАГОГІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ (с. 60–65)

Roman Grynyov

У статті обґрунтовано дидактичну доцільність технології організації методичного онлайн-супроводу під час фундаментальної підготовки майбутніх учителів фізики в педагогічному університеті. Технологію організації методичного онлайн-супроводу під час фундаментальної підготовки майбутніх учителів фізики в педагогічному університеті потрактовано як поетапний процес створення інтегрованого середовища інформаційно-освітніх ресурсів, програмно-технічних і телекомунікаційних засобів, правил їхнього адміністрування і використання, що забезпечують можливості інтерактивної взаємодії під час навчання та самостійної роботи. Визначено та схарактеризовано етапи технології організації методичного онлайн-супроводу під час фундаментальної підготовки майбутніх учителів фізики в педагогічному університеті: підготовчо-цільовий, проєктувально-мотиваційний, діяльнісно-реалізаційний та аналітико-рефлексивний етапи. Підготовчо-цільовий етап зорієнтовує викладача на постановку чіткої мети – розробити електронні ресурси (дистанційні курси/онлайн-платформи/персональний сайт викладача) для вивчення освітніх компонентів чи поглибленого їх вивчення, організації проєктної, дослідної діяльності, з'ясує, чого він сподівається досягти за допомогою таких засобів навчання, співставляється мета і результат. Проєктувально-мотиваційний етап зумовлює проєктування способів подачі змісту електронних ресурсів, кількість сторінок, що має відображатися на сторінках та яким чином, що мотивуватиме майбутніх учителів фізики до навчання, які методи подачі навчального матеріалу краще використати з мотиваційною метою, які матеріали допоможуть студентам у методичному плані краще засвоювати навчальний матеріал. Діяльнісно-реалізаційний етап відбиває безпосередній процес створення електронних ресурсів: обрання й тестування функціоналу програмно-технічних засобів, інтеграція до онлайн-платформи (Google Sites, Google Classroom тощо) можливостей проведення відеоконференцій (Google Meet, Zoom, Skype, ресурсів Instagram тощо), використання можливостей спілкування у чатах та месенджерів. Аналітико-рефлексивний етап передбачає здійснення ґрунтовного аналізу змісту й функціоналу розроблених електронних ресурсів методичного онлайн-супроводу під час фундаментальної підготовки майбутніх учителів фізики в педагогічному університеті, а також оцінювання досягнутих студентами результатів навчання, спільна рефлексія викладача і студентів. Доведено, що створення технології організації методичного онлайн-супроводу у процесі фундаментальної підготовки майбутніх учителів фізики в педагогічному університеті є інтеграцією особистісно-орієнтованої та ресурсно-орієнтованої технології, що уможливує під час дистанційного вивчення освітніх компонентів оволодіння студентами системою знань, набуття практичних навичок та формування інформаційної культури

Ключові слова: фундаменталізація, фундаментальна підготовка, вчитель фізики, методичний онлайн-супровід, інтеграція, технологія

DOI: 10.15587/2519-4984.2024.311631

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ МАГІСТРАТУРИ ДО МІЖКУЛЬТУРНОЇ ВЗАЄМОДІЇ У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ (ФОРТЕПІАННОЇ) ПІДГОТОВКИ (с. 66–70)

I. Кентеш

У статті визначено та охарактеризовано педагогічні умови формування готовності здобувачів магістратури до міжкультурної взаємодії у процесі фахової (фортеп'яної) підготовки. акцентовано, що завдання сучасної фахової підготовки здобувачів фортеп'яної магістратури полягають не лише у забезпеченні високого рівня фахових знань студентів, але й їх практичної підготовки до соціального життя та реалізації себе як особистості. Акцентовано, що гуманізація процесу формування готовності до міжкультурної взаємодії здобувачів фахової магістратури має на увазі використання новітніх технологій, активних методів навчання, які б формували мотиви освітньо-мистецької діяльності, сприяли ви-

явленню й розвитку творчого потенціалу здобувача освіти, самореалізації його особистості; включали в процес пізнання сфери емоцій, сприяли розвитку співробітництва. Доведено, що у процесі формування ціннісних орієнтацій в умовах полікультурного мистецько-освітнього середовища, індивідуальну підтримку здобувачів фортепіанної магістратури успішно реалізується через індивідуальне консультування, створення позитивного морально-психологічного клімату на заняттях, менторську підтримку мистецько-освітнього процесу, побудову індивідуальної освітньої траєкторії. Розглядаючи становлення і трансформацію музично-педагогічних і художньо-естетичних парадигм у системі сучасної музичної освіти, наголошено на тому, що зміна парадигми музичної освіти передбачає зміщення акцентів з розвитку у здобувачів комплексу спеціальних знань, умінь і навичок, орієнтованих на формування фахової полікультурної компетентності в умовах міжкультурної взаємодії, що дозволяє інтерпретувати художньо-освітній простір як єдність творчих особистостей, об'єднаних каналами музичної комунікації, які відчують почуття емпатії один до одного, взаємного інтересу, здатні до активної творчої сумісної діяльності, подоланню проблем взаємодії, творенню кроскультурного простору

Ключові слова: педагогічні умови, готовність, взаємодія, міжкультурна взаємодія, магістратура, здобувач вищої освіти, фахова (фортепіанна) підготовка

DOI: 10.15587/2519-4984.2024.311660

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН ДО ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ОСВІТНІХ РЕСУРСІВ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ (с. 71–76)

О. В. Матвієнко

У статті розглянуто комплексні аспекти підготовки майбутніх вчителів природничих дисциплін до використання цифрових освітніх ресурсів у навчальному процесі, що є актуальною темою сучасної педагогіки. Розвиток педагогічних знань, а також співпраця з науковими установами та вченими є ключовими компонентами успішної підготовки.

У статті детально розглянуто підтримку вчителів з боку науковців, інтеграцію науки з іншими дисциплінами та формування позитивного ставлення до науки серед учнів. Підкреслено важливість розвитку наукового мислення, створення навчальних матеріалів, використання цифрових освітніх ресурсів, формування професійних якостей та використання міждисциплінарного підходу для підготовки майбутніх вчителів природничих дисциплін.

Висвітлено основні виклики, такі як технологічні бар'єри та недостатнє фінансування, що можуть перешкоджати використанню цифрових освітніх ресурсів у навчальному процесі. Важливим аспектом є також підвищення кваліфікації та підтримка інновацій у навчанні, що дозволяє вчителям постійно вдосконалювати свої знання та навички, використовуючи новітні технології та методики.

Таким чином, підготовка майбутніх вчителів природничих дисциплін до використання цифрових освітніх ресурсів є багатограним процесом, що включає розвиток педагогічних знань, підтримку науковців, інтеграцію науки з іншими дисциплінами, розвиток професійних якостей та використання сучасних технологій. Забезпечення вчителів необхідною підтримкою та ресурсами сприяє успішній реалізації цих підходів, підвищуючи якість освіти та зацікавленість учнів у природничих дисциплінах.

Підкреслено важливість участі вчених у розробці навчальних програм, що інтегрують різні наукові дисципліни та підкреслюють практичне застосування знань. Реструктуризація навчальних програм для початкової та середньої школи, а також оптимальні формати професійного розвитку є важливими аспектами покращення якості викладання. Оцінка навчальних програм показує необхідність змін у змістовій освіті та педагогіці.

Розглянуто підтримку вчителів з боку науковців, інтеграцію науки з іншими дисциплінами та формування позитивного ставлення до науки серед учнів. Розвиток компетентностей, включаючи наукове мислення, створення навчальних матеріалів, використання цифрових ресурсів та міждисциплінарного підходу, є ключовими для підготовки майбутніх вчителів. Обговорено виклики, такі як технологічні бар'єри та недостатнє фінансування, а також перспективи підвищення кваліфікації та підтримки інновацій у навчанні.

Стаття надає комплексний огляд підготовки майбутніх вчителів природничих дисциплін до використання цифрових освітніх ресурсів та висвітлює важливі аспекти цього процесу з акцентом на підтримку вчителів та розвиток їхніх компетентностей

Ключові слова: цифрові освітні ресурси, навчання, інновації, навчання природничих дисциплін, підготовка майбутніх вчителів, підготовка вчителя, педагогічний досвід